

Smjernice za ophođenje pri sumnji na koronavirus u trudnoći i babinju

Smjernice Irskog centra za zaštitu zdravlja (Health Protection Surveillance Centre, verzija 1.0 od 27 veljače 2020.) za trudnice, rodilje i babinjače prevedene su 6. ožujka 2020. Kako se situacija mijenja, tako će se smjernice revidirati i usklađivati s novim saznanjima. [Provjerite trenutno stanje na stranicama HPSE-a.](#)

Ove smjernice smo odlučile prevesti jer najtemeljitiije obrađuju skrb za trudnice koje su zaražene koronavirusom ili za koje se sumnja da su zaražene koronavirusom. Osim ovih smjernica, svakako konzultirajte institucije koje su navedene na kraju ovog teksta.

Privremene smjernice za ophođenje pri sumnji na COVID-19/SARS-CoV-2 u periodu trudnoće, poroda i babinja

V1.0 27.02.2020

Kako bi se kontrolirao rizik prijenosa SARS-CoV-2 (koronavirus) na zdravstvene radnike i radnice, kao i druge pacijentice i posjetitelje/ice, od ključne je važnosti neprestana primjena standardnih smjernica, nad svim pacijenticama.

Standardne mjere predostrožnosti, posebice higijena ruku, respiratorna higijena te način kašljanja mogu značajno smanjiti rizik prijenosa svih respiratornih virusa, uključujući i SARS-CoV-2.

SARS-CoV-2 infekcija za vrijeme trudnoće i u babinju

Vrlo je malo informacija trenutno dostupnih o SARS-CoV-2 infekcijama za vrijeme trudnoće i tijekom babinja. U ograničenom broju slučajeva u Kini, kod šest žena zaraženih COVID-19 virusom koje su rodile carskim rezom, nije pronađen virus ni u plodovoj vodi, ni u krvi iz pupkovine, kao ni u majčinom mlijeku. Također, ni jedno dijete nije bilo zaraženo (1).

Prijenos SARS-CoV-2

Prema trenutno dostupnim dokazima, SARS-CoV-2 se može prenijeti s osobe na osobu putem kontakta sa zaraženom osobom izravno, kroz kontakt s respiratornim sekretom zaražene osobe, ili posredno, preko kontakta s površinama koje je kontaminirala zaražena osoba kihanjem ili kašljem. Još uvijek nije poznato koliko dugo SARS-CoV-2 virus može preživjeti na površinama, ili kapljičnim putem, izravnim prijenosom kapljica iz respiratornog trakta na sluznicu osobe koja je u blizini zaražene osobe, u trenutku kad ova kašlje ili kiše (unutar jednog metra).

Napomena: Koronavirus uzrokuje infekciju time što napada respiratornu sluznicu ili očnu spojnicu. Ne uzrokuje infekciju kroz neoštećenu kožu, no moguće je virus prenijeti na sluznicu dodirivanjem očiju, nosa ili usta.

*Privremene smjernice za ophođenje pri sumnji na COVID-19/SARS-CoV-2 u periodu trudnoće, poroda i babinja
Irskog centra za zaštitu zdravlja, V1.0 27.02.2020*

Postupanje s trudnicom ili roditeljom kod koje se sumnja ili je potvrđena infekcija COVID-19 virusom

Prije poroda

- Prije poroda, s hospitaliziranom trudnicom kojoj je dijagnosticiran ili kod koje se sumnja na SARS-CoV-2 virus, treba postupati u skladu sa [smjernicama za prevenciju i kontrolu infekcije za COVID-19](#). Liječnik/ca specijalist/ica treba informirati lokalni Zavod za javno zdravstvo, kao i službu za epidemiologiju sukladno uobičajenim praksama u toj ustanovi o svim slučajevima u kojima se sumnja na infekciju COVID-19 virusom, kao i o slučajevima gdje je dijagnoza potvrđena.
- Trudnice treba informirati o mjerama prevencije i kontrole infekcije koje se provode kao i činjenicama na kojima se temelje.
- Rutinske laboratorijske pretrage, kao što su pretrage urina ili krvi, treba provoditi u skladu s kliničkom slikom.

Porod

- U slučajevima planiranog induciranog poroda ili elektivnog carskog reza, ako je moguće, razmislite o odgodi. Ovu odluku treba donijeti na višoj razini, vodeći računa o opstetričkim indikacijama za porod te o rizicima za majku i dijete, ako je riječ o porodu za vrijeme bolesti.
- Pacijentice kod kojih se sumnja ili kod kojih je potvrđena infekcija COVID-19 virusom, a kod kojih su krenuli trudovi, i/ili su u rađaoni, treba staviti u izoliranu prostoriju s kupatilom. Vrata trebaju biti zatvorena i propisno označena (standardna, kapljična i kontaktna izolacija) s vanjske strane. Pacijentica treba ostati u izolaciji svo vrijeme bolničkog boravka.
- Zdravstveno osoblje u rađaoni mora poštovati standardne mjere zaštite od kontakta i kapljične infekcije, uključujući nošenje prikladne [osobne zaštitne opreme, u skladu sa smjernicama](#).
- Zaražene majke ne trebaju nositi maske za vrijeme poroda, no trebaju nositi kirurške maske kad god napuste izolacijsku sobu.
- Samo jedna osoba (partner/ica ili član/ica obitelji) smiju biti u pratnji pacijentice. Osoba u pratnji treba biti informirana o rizicima. Prihvati li rizik kojem je izložena, osoba u pratnji treba dobiti prikladnu [osobnu zaštitnu opremu dok je u pacijentičnoj sobi](#) i treba je podučiti kako da osobnu zaštitnu opremu stavlja i skida na pravilan način.
- Antibiotike za vrijeme porođaja treba davati ako je tako određeno lokalnim protokolima, primjerice, kod porođajne groznice ili kao profilaksu zbog infekcije streptokoka B.
- Sav otpad treba odlagati [kao infektivni otpad](#).
- S posteljicom treba rukovati na uobičajeni način. Ako je potrebna histologija, tkivo treba osobno odnijeti u laboratorij i informirati osoblje o sumnji na COVID-19 ili o potvrđenoj dijagnozi. Dodatne informacije o zaštiti unutar laboratorija su [dostupne ovdje](#).
- Sa svim rubljem treba postupati kao s infektivnim materijalom.
- Za informacije o čišćenju / dekontaminaciji okoline, postupajte u skladu s [nacionalnim smjernicama za prevenciju i kontrolu infekcija](#).

Babinje

- Mjere kontrole infekcije za majke zaražene COVID-19 virusom trebaju biti u skladu s nacionalnim smjernicama za prevenciju i kontrolu infekcija. Moguće je da, ako je tako definirano procedurama, majka bude prebačena u [za to određenu ustanovu](#).
- Budući da su informacije o ovom novom virusu ograničene i nema profilakse / liječenja, treba razmotriti i mogućnost da o novorođenčetu brine neka druga osoba, a ne majka. U donošenje ove odluke trebaju biti uključeni roditelj(i), neonatolog/inja, služba za infektologiju te predstavnik/ca zavoda za javno zdravstvo po potrebi. Odluka o tome tko će brinuti o novorođenčetu (netko iz obitelji ili zdravstveni djelatnik/ca), koliko dugo će to trajati, te gdje će se to odvijati (kod kuće / ili u bolnici), ovisit će o nizu faktora i donosi se od slučaja do slučaja. Trenutno je period infektivnosti COVID-19 virusa nepoznat.
- Ako zaražena majka želi sama brinuti o djetetu, tijekom hospitalizacije, potrebno je uložiti dodatne napore u iscrpno informiranje na svaki mogući prikladan način, kako bi raspolagala svim dostupnim informacijama i kako bi razumjela potencijalni rizik za dijete.
- Odluči li zaražena majka da će sama brinuti o novorođenčetu tijekom hospitalizacije, i majka i dijete trebaju biti izolirani u jednokrevetnoj sobi s kupatilom za cijelo vrijeme boravka u bolnici. Savjetujemo i sljedeće mjere opreza:
  - Dijete treba biti smješteno u inkubator u majčinoj sobi.
  - Kad je dijete izvan inkubatora i zaražena majka ga doji, kupa, njeguje ga, drži ili je unutar jednog metra blizine od majke, majku treba savjetovati da nosi odjeću dugih rukava i kiruršku masku, te da detaljno dezinficira ruke medicinskim alkoholom ili sapunom i vodom prije i nakon kontakta s djetetom.
  - Majku treba podučiti respiratornoj higijeni i pravilnom kašljanju i poticati je da to primjenjuje.
  - Ako se unutar sobe provode postupci u kojima se koriste aerosoli, dijete treba privremeno iznijeti iz sobe.

Dojenje

- Do danas nije pronađen nikakav dokaz koji bi sugerirao da se virus nalazi u mlijeku majki koje imaju COVID-19. Nema ni dokaza o prijenosu virusa putem majčinog mlijeka kod prijašnjih koronavirusa, primjerice, SARS-a ili MERS-a. Stoga se smatra da je **rizik prijenosa virusa putem majčinog mlijeka nizak** ([više informacija o preporukama dojenja i koronavirusu na hrvatskom možete pročitati ovdje](#)).
- **Ako majka kod koje je potvrđena infekcija COVID-19 virusom odluči sama brinuti o djetetu, potrebno je poticati dojenje na uobičajeni način.**
- Ako je zaražena majka odvojena od djeteta, treba ju potaknuti na izdavanje kako bi novorođenče moglo uživati u prednostima dojenja i kako bi se dojenje održalo. Koristi li majka izdajalicu, treba je zadržati uz sebe cijelo vrijeme boravka u bolnici. Izdajalicu treba održavati i dezinficirati u skladu s uputama proizvođača.
- Spremnik s izdojenim majčinim mlijekom se iz sobe zaražene majke treba prenijeti na lokaciju gdje će se čuvati u plastičnoj vrećici za prienos uzoraka. Mlijeko se skladišti u skladu s postojećim lokalnim pravilima. Treba biti jasno označeno i spremljeno u poseban spremnik, samo za tu pacijenticu, odvojen od ostalih spremnika s izdojenim mlijekom drugih pacijentica.

Novorođenče majke zaražene ili za koju se sumnja da je zaražena koronavirusom

- Zdravstveno osoblje u rađaoni treba se pridržavati [Standardnih preventivnih mjera](#).
- Treba se držati i uputa za [korištenje aerosola](#).
- Čim je novorođenče stabilno nakon rođenja, smješta ga se u inkubator.
- Novorođenče u inkubatoru treba biti izolirano u prikladno označenoj prostoriji.
- Kod novorođenčeta treba pojačano pratiti (kod kuće ili u bolnici, ovisno o kliničkoj slici) moguće znakove infekcije, najmanje 14 dana, u skladu s općim zdravstvenim smjernicama nadzora za osobe koje su bile u bliskom kontaktu s onima kod kojih je potvrđen COVID-19 (SARS-CoV-2).
- Novorođenčad kod koje se pojave znakovi moguće infekcije treba testirati na SARS-COVID-19 u sklopu pregleda kojim se traži uzrok infekcija. Potrebno je uzeti u obzir i mogućnost zaraze drugim patogenima te propisati antibiotike u skladu sa standardnim procedurama kod pojave rane / kasne neonatalne sepsse.
- Broj posjetitelja/ica treba biti ograničen no za svaki pojedinačni slučaj treba provesti analizu rizika, vodeći računa o tome tko brine o djetetu. Svi posjetitelji/ce trebaju nositi [prikladnu osobnu zaštitnu opremu](#).

Ove smjernice se moraju tumačiti u skladu s nacionalnim [Mjerama opreza u zdravstvenoj zaštiti za sprječavanje infekcija i kontroli mogućih ili potvrđenih slučajeva virusa COVID-19, MERSCo i ptičje gripe tipa A](#).

Literatura

Chen H, Guo J, Wang C, Luo F, Yu X, Zhang W et al. Clinical characteristics and intrauterine vertical transmission potential of Covid-19 infection in nine pregnant women: a retrospective review of medical records. The Lancet. Feb 12 2020

*Napominjemo da je **važno pratiti informacije i preporuke Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Ministarstva zdravstva koje se odnose na higijenu i zaštitu od izlaganja virusima, kako bi se smanjili rizici infekcije.***

Zbog povećanog interesa javnosti i medija [Ministarstvo zdravstva](#) i [Hrvatski zavod za javno zdravstvo](#) na svojim mrežnim stranicama svakodnevno objavljuju najnovija saznanja u vezi koronavirusa.

Brojevi telefona Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo na temu koronavirusa dostupni su za građane 24 sata dnevno: 091 468 30 32 ili 099 468 30 01.

Dodatni izvori provjerenih informacija za trudnice, roditelje i babinjače

Stranice [Kraljevskog koledža za ginekologiju i opstetriciju](#) (RCOG, objavljene 9.3.2020.)